

Generációs kihívások a szakmai tanárképzésben

Dr. Pais Ella Regina

tanszékvezető, pszichológus

ella@ped.pmmik.pte.hu

PTE Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar

Mottó

A fiatalság olyan, mint a tavasz, amelyre inkább a csípős szél mint a gyenge fuvallat jellemző...

Az ősz érettebb évszak. Amit elvesztünk a virágokban, visszanyerjük a gyümölcsökben.

Samuel Butler

Gyakran felmerülő kérdések iskolában, családban

Miért

- öntörvényű
- agresszív
- nem hallgat senkire
- motiválatlan
- internetezik állandóan
- nem értünk szót egymással
- figyelmetlen
- fegyelmezetlen
- nincs kitartása
- ...

...és az Ön miértje?

Cél

Generációs problémák hátterének, okainak, kezelési lehetőségeinek feltárása az iskolában és a családban.

Probléma közelítése

1. Kit nevelünk és oktatumk családban, iskolában → Y és Z generáció
2. Ki nevel és tanít → tanár, oktató személyisége, kompetenciái
3. Családi attitűdök szerepe

Generációs jellemzők

Miért nyílik a generációs feszültségolló?

Csendes generáció ~ 1925-1945

Babyboom generáció ~ 1945-1960 között születettek

- tapasztalat, lojalitás, nyugodtság, magabiztosság, megbízhatóság
- függőség, szorongás, visszafogottság
- mély szakmai tudás
- sokoldalúság, ...

X generáció ~ 1960-1980 között születettek

- megbízhatóság, kontrolláltság, elmélyült szakmai igényesség, magas motiváció, kooperativitás, karrierizmus
- státus, pénz, társadalmi ranglétra, rabság
- érzelmi kiürülés, bezárulás, elmagányosodás, szocializációs igény gyengülése, ...

Generációs jellemzők

Y vagy millenniumi ~1980-2000

- tehetséges, okos, kreatív fiatalok
- erős technikai érdeklődés és használati igény
- kifinomult informatikai érzék, információ éhség
- könnyen illeszkednek multikulturális környezetbe
- elmélyült tudás iránti igény gyengül
- koncentrációs képesség gyengül, türelmetlenség erősödik
- merész kockázatvállalás
- kortárs csoportok erős hatása
- munkára nem motiváltak
- kiszámíthatatlanság véletlenekben bízás, fatalizmus
- céltalan nyomulás, fegyelmetlenség
- ...

Generációs jellemzők

Z generáció ~1995-2010

- internethez kötött, „bedrótozott” nemzedék
- jó intellektus → okosak
- igen fejlett probléma megoldó képesség
- kiváló technikai érzék
- erős gyakorlatiasság, jó absztrakció
- jó figyelemmegosztás
- szimultán több médium felhasználói
- elidegenedés a környezettől
- virtuális közösségek tagjai
- konfliktuskezelési készség hiányos
- indulatkezelési nehézségek, agresszió
- magány-szorongás-depresszió esélye nő
- ...

... és ami a Z generáció után jön:
„Új csendes, vagy Alfa generáció”

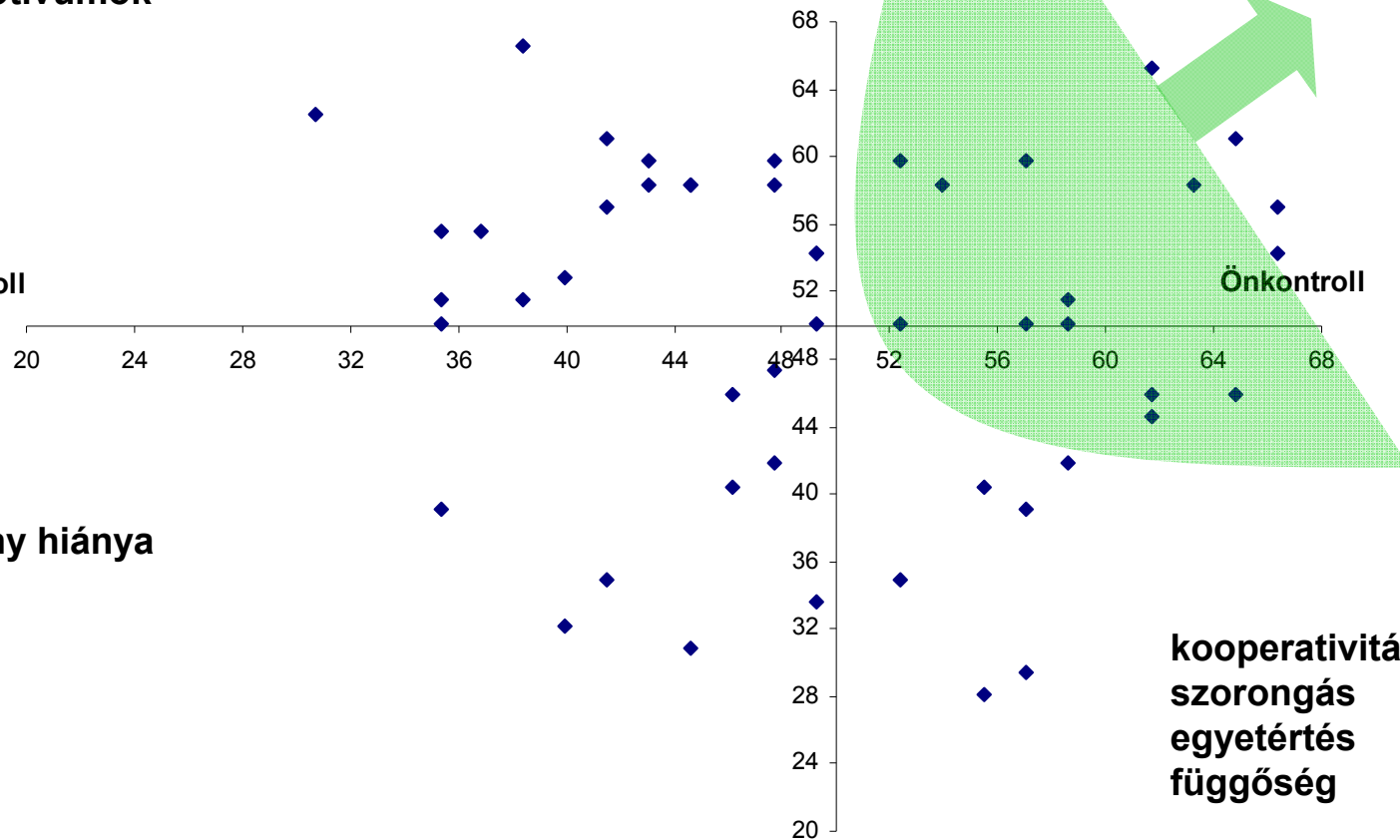
Kit tanítunk? Dominancia és önkontroll vonások kölcsönhatásai (eredmények hallgatók körében – 2009.)

ítélkezés
prekonceptió
kritizálás
énes motívumok

Önkontroll

zárkózottság
szubmisszió
közöny
kötődési igény hiánya

Dominancia

Dominancia

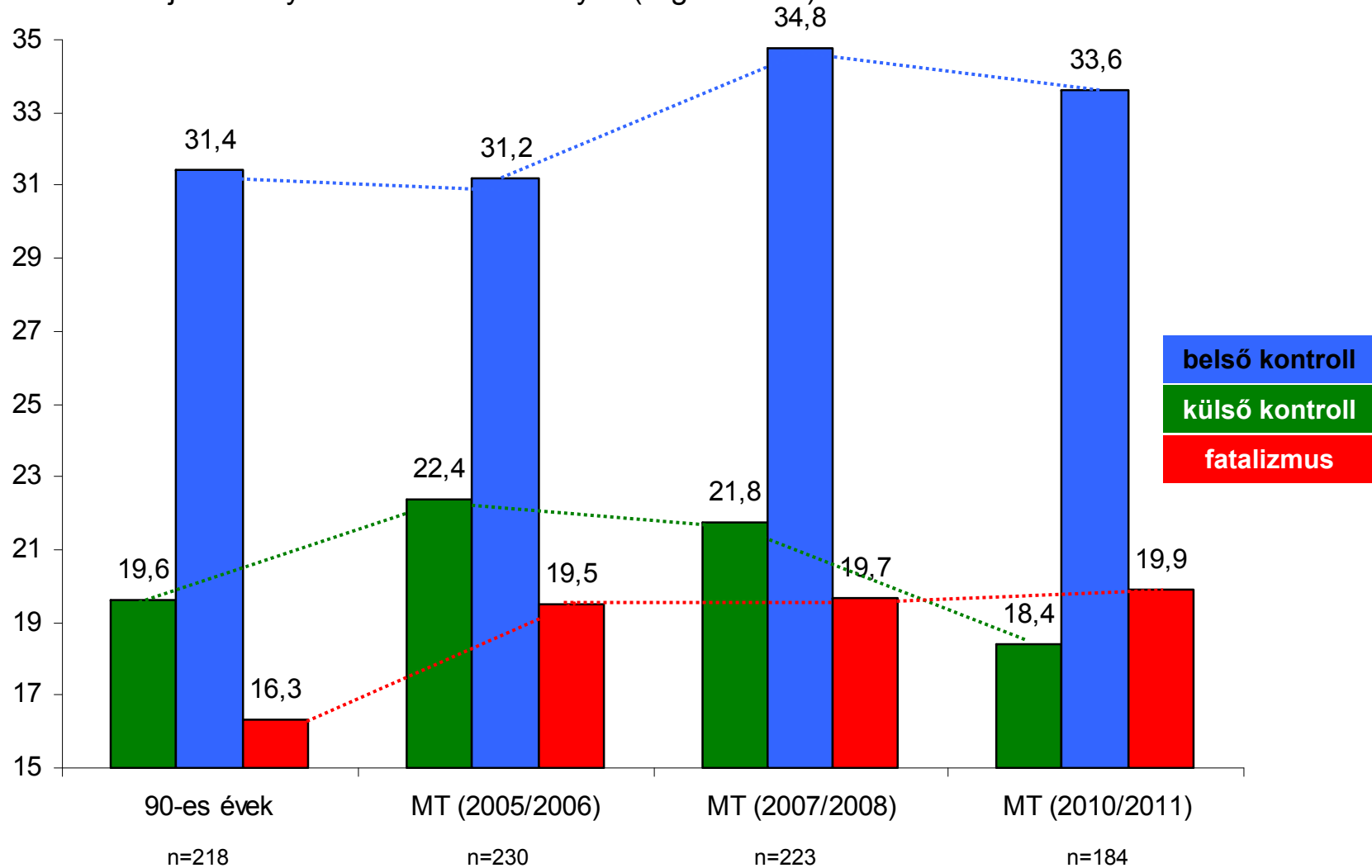
n=50

Kit tanítunk? Teljesítmény-motiváció

külső – belső kontroll attitűdök és fatalizmus

Teljesítménymotivációs eredmények (Y generáció)

Ki tanít?

Kivonat a tanári képesítési követelményekből (KKK) a személyes adottságok és készségek területén
(15/2006. IV.3. OM rendelet)

- ✓ **Fejlett érzékenység** a fiatalok és felnőttek tanulói, a munkatársak problémái iránt, képesség adekvát tanácsadásra, **segítségnyújtásra, pozitív légkör** alakítására.
- ✓ **Empátia, tolerancia** és együttműködés a képzési hely (képző intézmény) minden munkatársával, a külső partnerekkel, a szülőkkel.
- ✓ A szakmai és szakmai **kommunikációs igényesség**, ennek sugárzása, erre való nevelés.
- ✓ A szakma szellemiségéből eredő **tárgyilagosság, higgadtság** és eredmény-irányultság.
- ✓ **Önmaga és mások** szubjektív szakmai és emberi kritériumokon alapuló **értékelése**.
- ✓ **Belső igény** és késztetés a szakmai, informatikai és pedagógiai **fejlődés követésére** a saját oktató- és nevelő-munkában.
- ✓ Igény az önálló, és közreműködő munkára a pedagógiai (elsősorban a képesítésének megfelelő oktatás-módszertani, oktatás-technológiai, felnőtt-pedagógiai) kutatásban, fejlesztésben.
- ✓ Intenzív érdeklődés a szakma elméleti és technológiai fejlődése iránt, céltudatos, tervszerű és állandó **önfejlesztés**.

Ki tanít?

Általános személyiségi kompetenciák

- ✓ fejlett érzékenység
- ✓ pozitív légköralakítás képessége
- ✓ empátikus képesség
- ✓ tolerancia a környezet iránt
- ✓ együttműködési készség
- ✓ tárgyilagosság, higgadtság
- ✓ kommunikációs készség – igényesség
- ✓ önismeret, önértékelés
- ✓ önfejlesztés
- ✓ ...
- ✓ ...
- ✓ ...
- ✓ teljesítmény motivációs preferenciák
- ✓ autonóm cselekvés
- ✓ konfliktuskezelés
- ✓ motivációs kultúra
- ✓ szociális interakciók szabályozása
- ✓ csoportok összefogásának, vezetésének képessége
- ✓ pszichológiai érzék
- ✓ rugalmasság
- ✓ ...
- ✓ ...
- ✓ ...

Ki tanít?

Elhelyezkedés a személyiségvonás mezőjében

Dominancia (Do) és az Önkontroll (Ök)
skálák lehetséges kölcsönhatásai

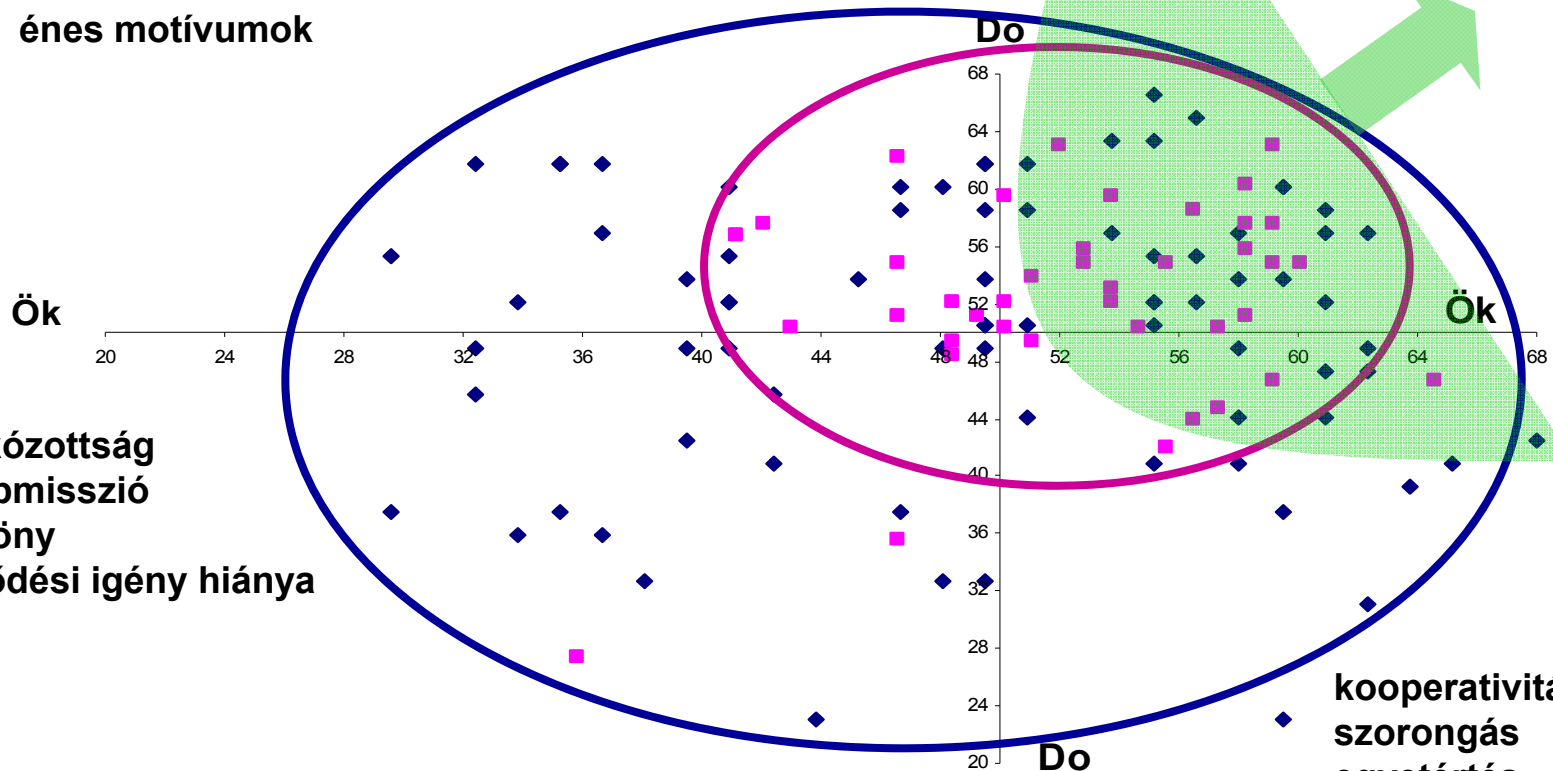
n=125

kezdeményezés
irányítást nem igényel
környezet bevonása
együttműködő készség

ítélkezés
prekonceptió
kritizálás
énes motívumok

zárkózottság
szubmisszió
közöny
kötődési igény hiánya

kooperativitás
szorongás
egyvetértés
függőség

◆ 2005-2009 között végzetek
n=79

■ 5 éve pályán lévők
n=46

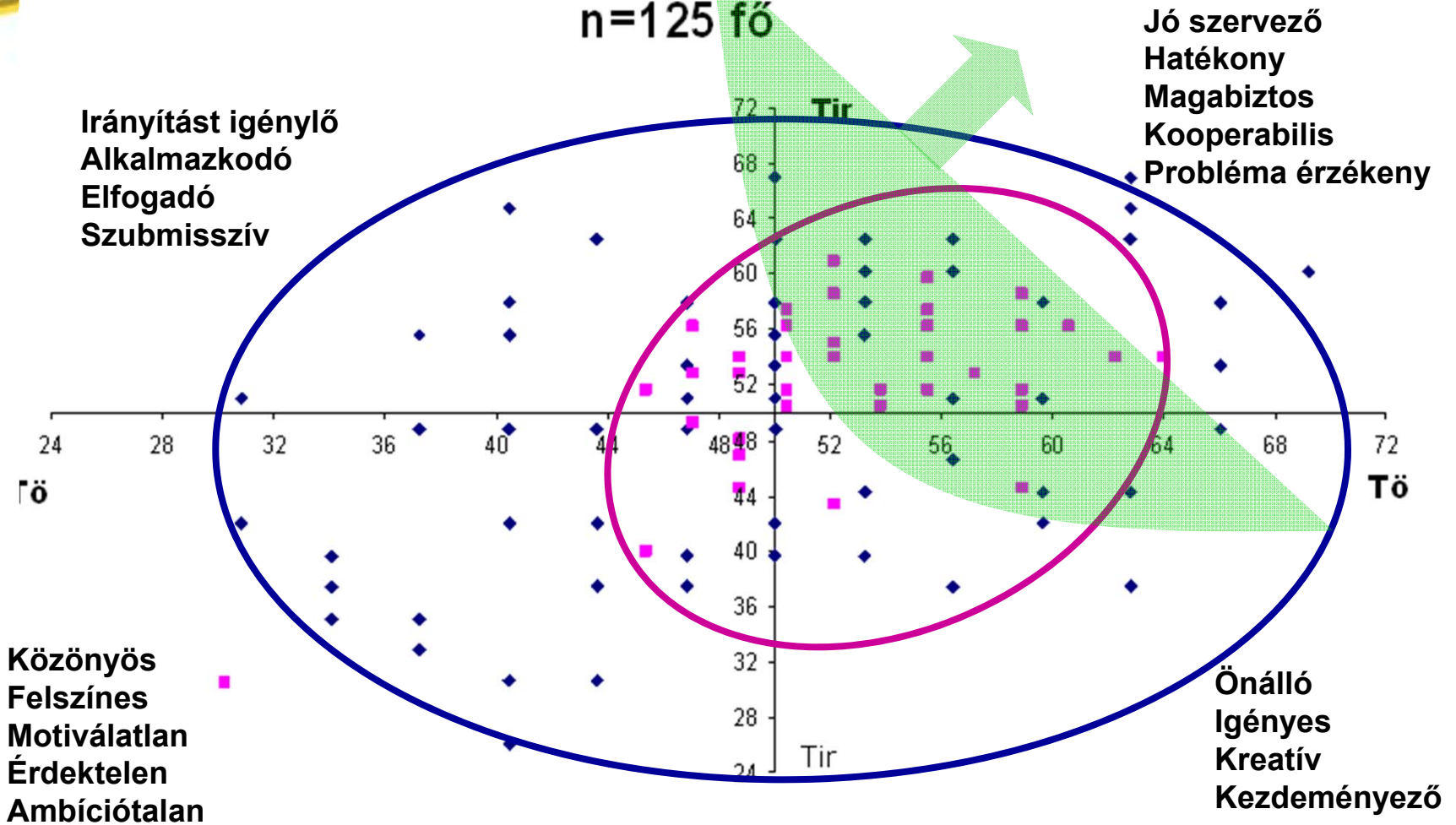

Ki tanít?

Elhelyezkedés a személyiségvonás mezőben

Teljesítés irányítással (Tir) - önállóan (Tö)

n=125 fő

◆ 2005-2009 között végzetek ■ 5 éve pályán lévők

n=79

n=46

Ki tanít?

Elhelyezkedés a személyiségvonás mezőjében

Az Önkontroll (Ök) és a Tolerancia (To) skálák lehetséges kölcsönhatásai

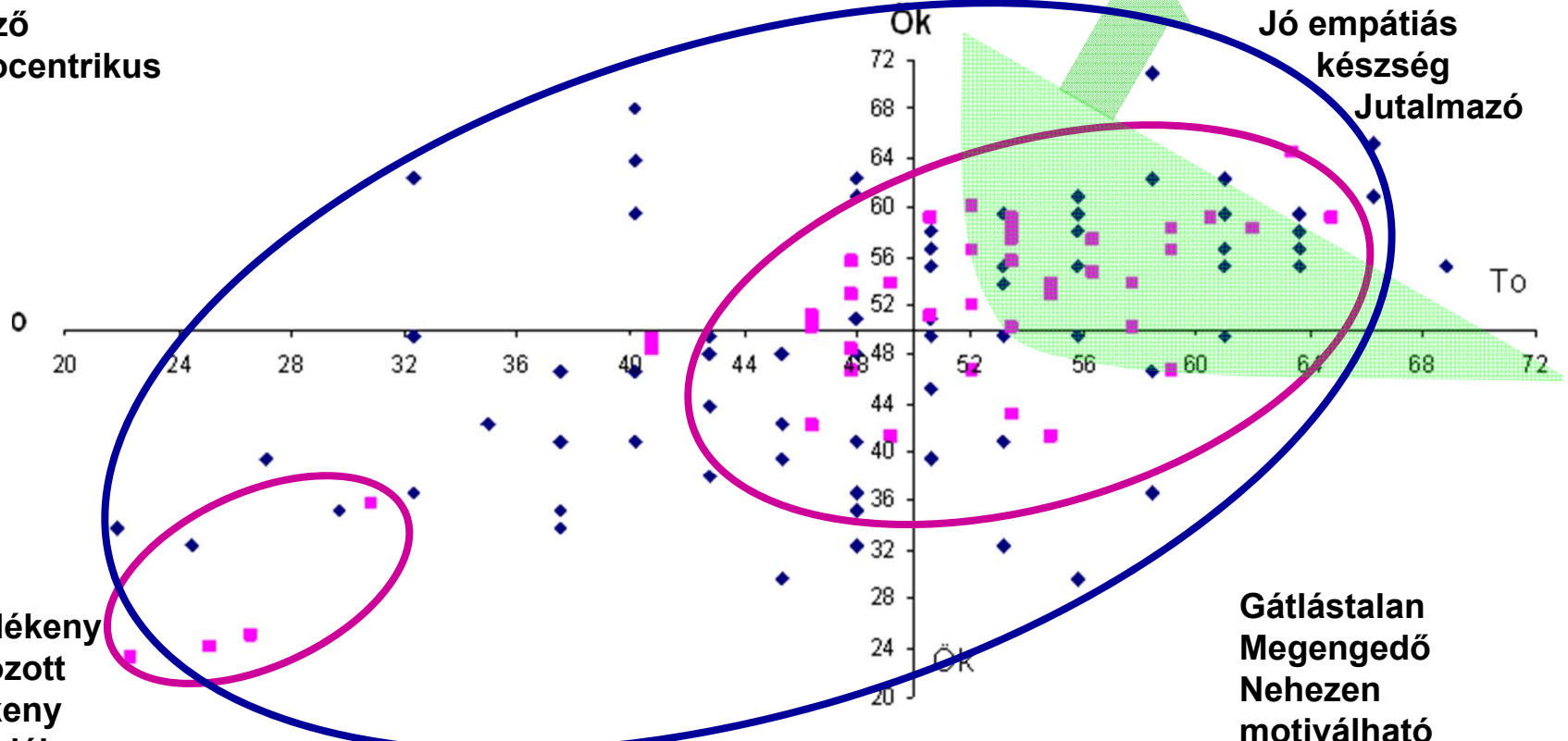
n=125 fő

Narcisztikus
Önző
Egocentrikus

Ingerlékeny
Zárkózott
Érzékeny
Sértődékeny
Erősen büntető

Kiegyensúlyozott
Stabil
Határozott
Jó empátiás
készség
Jutalmazó

Gátlástalan
Megengedő
Nehezen
motiválható

◆ 2005-2009 között végzettek
n=79

■ 5 éve pályán lévők
n=46

Ki tanít?

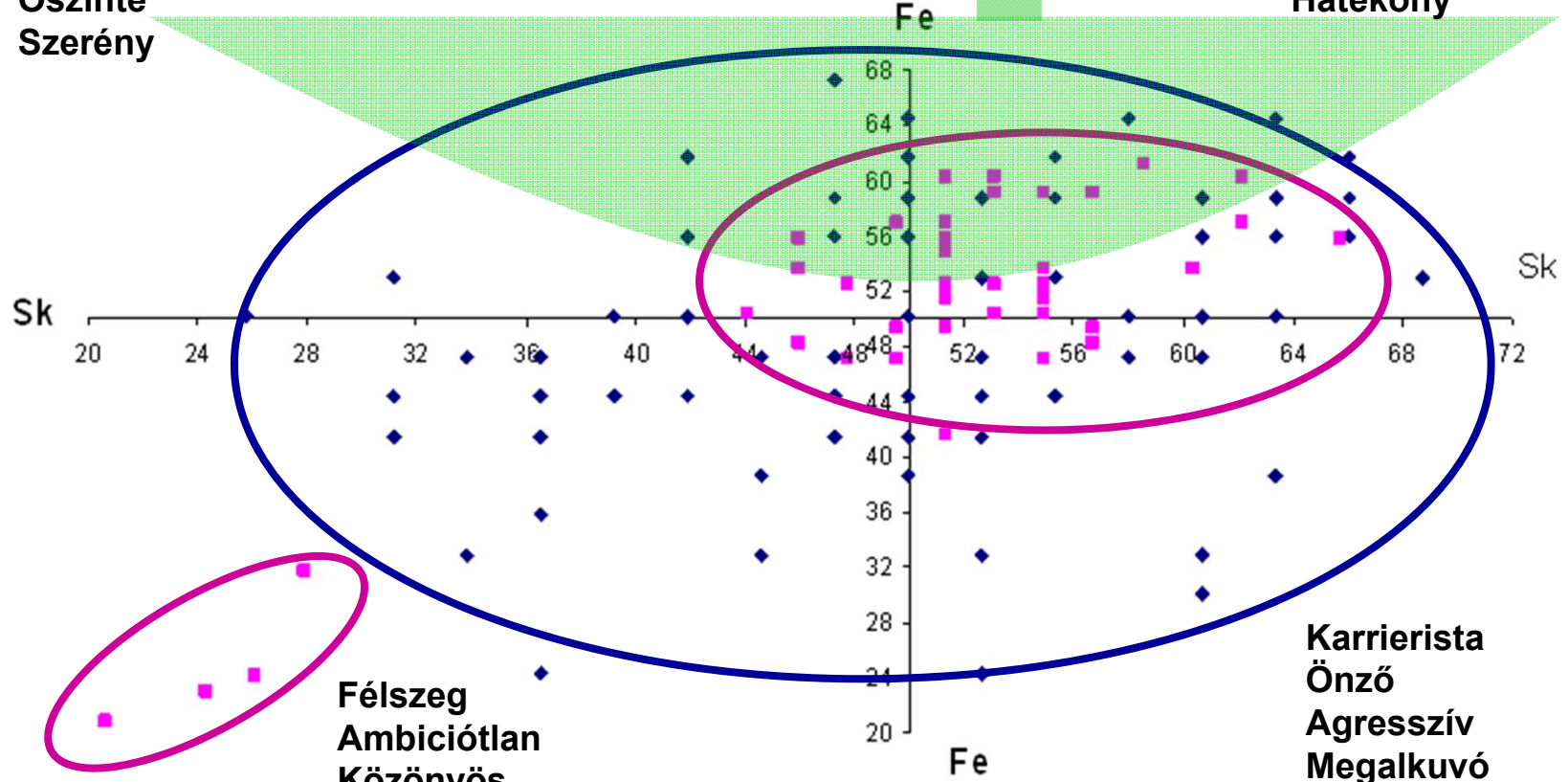
Elhelyezkedés a személyiségvonás mezőjében

A Státuszképeesség (Sk) és a Felelősségtudat (Fe) skálák lehetséges kölcsönhatásai

n=125 fő

Kiegyensúlyozott
Felelősségteljes
Ambiciózus
Hatékony

Visszafogott
Türelmes
Őszinte
Szerény

Félszeg
Ambiciótlan
Közönyös
Megbízhatatlan

Karrierista
Önző
Agresszív
Megalkuvó

◆ 2005-2009 között végzettek
n=79

■ 5 éve pályán lévők
n=46

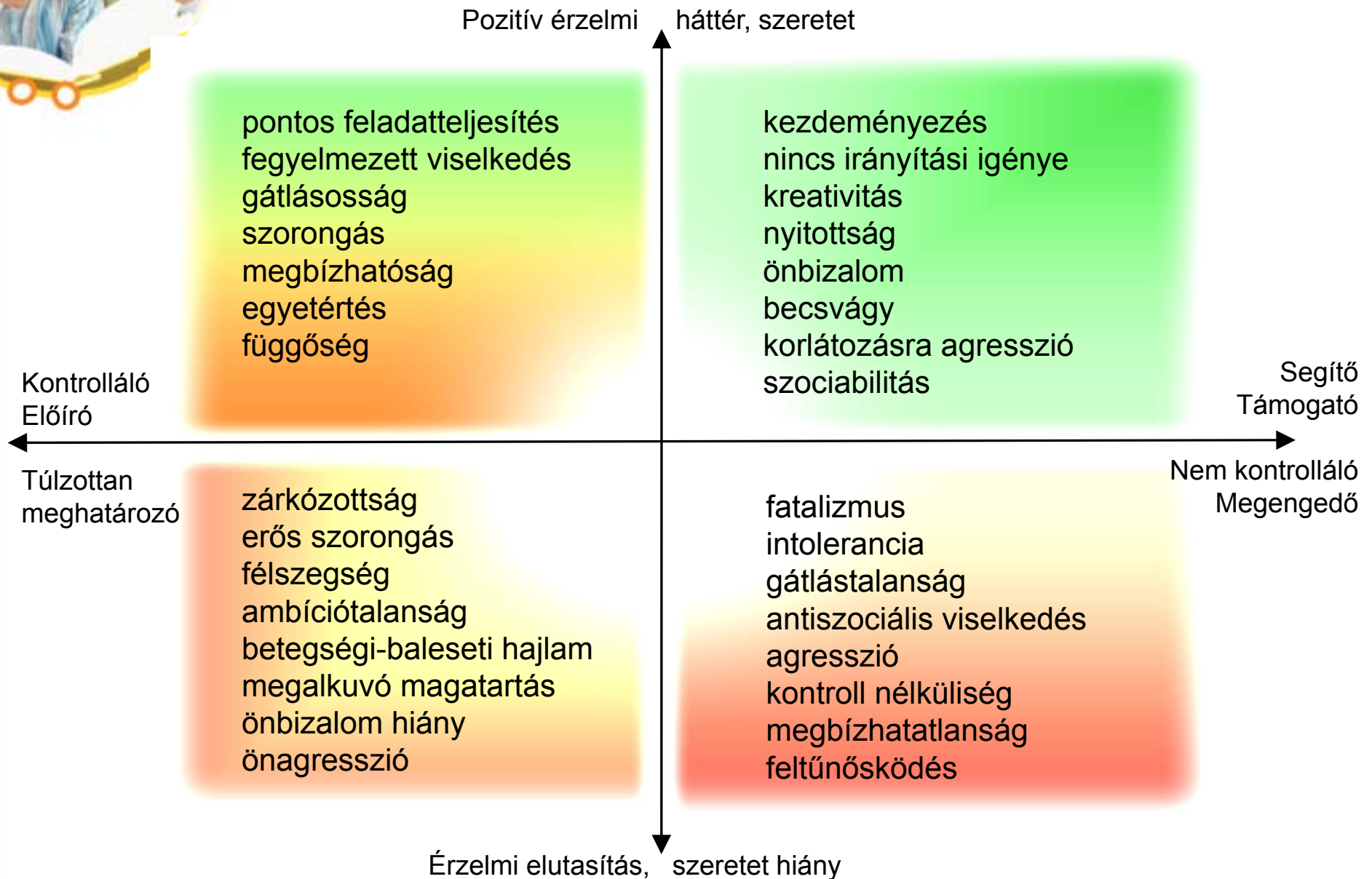

Értékelés

- ✓ Szakmai tanárképzési folyamat végén heterogenitás a vizsgált kompetencia területeken
- ✓ Pályán lévők csoportja homogénebb
- ✓ Mindkét csoportra jellemző a **szorongás**, a **fatalizmus**, az **előrejutás belső motivációjának hiánya**, a motivációs struktúrában a **büntetés** preferálása erősebb
- ✓ A friss diplomások körében nagyobb a **kreativitás**, az intellektuális rugalmasság, de kapcsolataikban **intoleránsabbak** és **agresszívebbek**
- ✓ A pályán lévők határozottabb, magabiztosabb, felelősségteljesebb magatartást mutatnak, szociális intelligenciájuk jobb.

Családi attitűdök hatása a generációs jellemzők alakulására

Megoldási irányok

Kulcs tényezők

- **érzelmi** közelítés
- teljesítési-**helyzet** teremtés
- „más” **motivációs** bázis
- **személyesség**_az oktatásban
- új **módszerek**

Ötletbörze

Új generációs módszerek

Tanulóközpontúság

- Internet, multimédia alkalmazása
- Projekt oktatás
- Számítógépes módszerek
- Kooperatív módszerek
- Játék, szimuláció
- Kompetitív módszerek → verseny??

A megoldás kezdetei – A CSALÁD

Régen

Napjainkban

Forrás: Bogár Nikoletta – Tankönyvi ábrák elemzése neveléstani szempontból
(TDK dolgozat – PTE PMMK Pedagógia Tanszék, 2004)

A megoldás kezdetei – AZ ISKOLA

Régen

Napjainkban

Forrás: Bogár Nikoletta – Tankönyvi ábrák elemzése neveléstani szempontból
(TDK dolgozat – PTE PMMK Pedagógia Tanszék, 2004)

Mottó

A folyó a felszín változásait követve keresi útját az óceán felé. Állandóan alkalmazkodik a környezethez, változtatva irányát és mélységét. Az embernek is változnia kell, ha egy állandóan változó világban célba akar érni.

Cavett Robert
Mi mozgatja az embereket?
B.K. 82 . p.

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**